

Ángyán József¹

Állami földprivatizáció

– intézményesített földrablás (2015-2016.)

I. alapvetések

Az állam tulajdonában lévő közös nemzeti földvagyonunk kiárusítását a kormányzat részéről először hírzárlat övezte, majd a szándék nyilvánosságra kerülését követő tiltakozások hatására erősödő kommunikációs propagandakampány kíséri. A területért felelős miniszter a FIDESZ XXVI. kongresszusán egyenesen úgy fogalmazott, hogy „*az ellenzék azt akarja, hogy a magyar föld bárkié legyen, csak a magyar gazdáké ne.*” Azt is mondta, hogy az ellenzék egyfajta gazdaellenes ligát alakított, és a magyar gazdák csak a Fidesz–KDNP-re számíthatnak.² De arra az egyszerű kérdésre, hogy miért is kell az állami földet újra eladni, arra észérvek, értelmes magyarázatok alig hangzanak el. Ahhoz, hogy a tényleges érdekeket, szándékokat és folyamatokat, a lépés valóságos – az egész társadalmat érintő – veszélyeit, fenyegetéseit megértsük, érdemes egy kicsit a dolgok mögé nézni.

1. A probléma

A nemzetek modernkori biztonsága ma már nem csak a honvédelem állapotától, sokkal inkább attól függ, hogy kinek a kezében vannak azok a természeti erőforrások és rendszerek, amelyekkel a környezet és az alapellátások – az élelem-, az ivóvíz-

és energiaellátás – biztonsága megteremthető. Ezek között is kiemelt szerepet játszik az élelmezési és élelmiszer-biztonság megteremtésének alapeszköze, egyben a nemzeti szuverenitás egyik legfontosabb megtestesítője, a termőföld.

A 2010 tavaszára kiérlelt és meghirdetett **néppárti vidékstratégia** – melynek kidolgozásában magam is tevékeny szerepet vállaltam – a saját tradícióinknak és az európai agrármodellnek egyaránt megfelelő, kis/közepes családi gazdaságokra és azok szövetkezeteire épülő, a helyi gazdaságot és társadalmat erősítő, a várost a vidékével ismét összekapcsoló rendszer megvalósítását célozta. Ennek keretében az akkor még nem eladni, hanem **gyarapítani tervezett állami földvagyon**ot kedvezményes feltételű, **tartós földbérlet** formájában a helyben lakó, gazdálkodó családoknak és a fiataloknak – mindegyikük a demográfiai földprogramban résztvevő, letelepedést, gazdálkodást valamint több gyermek világrahozatalát és felnevelését vállaló fiatal pároknak – kívánta használatba adni.

Bár a második Orbán-kormány ezt az emberek elsöprő többsége által támogatott agrár- és vidékstratégiát³ még ugyan kormányhatározatban⁴ rögzítette, ám számomra, aki 2010 és 2012 között a Vi-

dékfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkáraként a Nemzeti Vidékstratégia kidolgozását irányítottam, már 2011 őszére, az állami földbérleti rendszer véglegessé válása időszakában világossá vált, hogy ettől **gyakorlatában gyökeresen eltér.** Mára megítélésem szerint egyre inkább egy legújabb kori feudális, **hűbéri⁵ birtokadományozó rendszer** látszik körvonalazódni, melyben az állam a gazdálkodó családok, helyi közösségek helyett a politika közeli érdekeltségekkel, rokoni, baráti körökkel, továbbá a globális és hazai spekuláns tőkével, annak oligarcháival köt szövetséget, alakít ki stratégiai partnerséget. Földügyi elemzéseim⁶ eredményein túl is egyre több jel⁷ mutat arra, hogy ma Magyarországon **államilag támogatott földspekuláció**, intézményesített földrablás zajlik. Ezzel a földügy a helyi közösségek valamint a spekuláns tőke érdekei összeütközésének egyik legdurvább terepévé válik, ami az ennek a folyamatnak egyébként is teljesen kiszolgáltatott gazdaságot és vidéket, ezzel az egész társadalom élelmezési biztonságát végveszélybe sodorja.⁸

2. A földspekuláció alapja

A magánvagyonok gyarapításának leggyorsabb módja a mások – általában a közösségek – által felhalmozott értékek és kasszák megrablása. Első számú **forrása** tehát a **nemzet** generációk hosszú során felhalmozott **vagyona**, melynek kezelését a saját államára bízta. Ha az állam maga áll át a tőke oldalára, akkor a nemzet vagyona – az állam működtetéséhez átadott **kincstári vagyon**, az államnak átengedett **vállalkozói vagyon**, továbbá a kezelésébe adott **termőföld**⁹ és a közös természeti értékek együttessé – súlyos veszélybe kerül. Magyarországon azzal kellett és kell ma is szembesülnünk, hogy az államhatalom immár 2-3 évtizede a gátlástalan zsákmányszerző érdekcsoportok fogságában van, azok igényeit látszik minden intézmé-

¹ **Ángyán József:** a SZIE ny. egyetemi tanára, az MTA doktora, a volt Vidékfejlesztési Minisztérium egykori (2010-2012.) parlamenti államtitkára

² **Fazekas Sándor** a Fidesz XXVI. kongresszusán: <http://www.fidesz.hu/hirek/2015-12-13/a-magyar-fold-maradjon-magyar-kezben/>

³ **Nemzeti Vidékstratégia:** <http://videkstrategia.kormany.hu/>

⁴ **A 1074/2012. (III. 28.) Korm. határozat** a Nemzeti Vidékstratégia végrehajtásával összefüggő feladatokról, Magyar Közlöny, Budapest, 2012/35. szám (2012. március 28.), 6731. p., <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=200&pageindex=koztart&ev=2012&szam=35>

⁵ **A hűbéri állam:** http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_huberi_allam/

⁶ **Jelentések a földről:** http://kielegyenafold.hu/angyan_jelentesek.php

⁷ **Földügyek:** <http://k-monitor.hu/adatbazis/cimkek/visszaeles-a-foldpalyazatoknal>

⁸ **Ángyán József – Ónodi Gábor** (2003): Mi történik itt a vidékkel? (Agrár-blöffök, elhallgatások és „lezsugázások”), A Falu, 2003. Tél, XVIII. évf., 4. sz., 5-24. p.

⁹ **Földügyek, földpiac** – elemzések, cikkek: <http://www.agrarszektor.hu/rovat/foldpiac/>

ny, jogi, gazdasági eszközével kiszolgálja¹⁰. Az állam által támogatott spekulatív földszerzés is e magánvagyon-gyarápítást szolgálja. De vajon miért veti rá ilyen módon magát a spekuláns tőke a termőföldre? **Mik lehetnek a spekuláció fő motívumai?**

A földspekuláció **egyrészt** a világ várhatóan **növekvő élelmiszerkeresletére** épül, ami stratégiai, nemzetbiztonsági kategóriába emeli az élelmiszertermeléssel szoros kapcsolatban lévő piacokat, természeti erőforrásokat, mindenekelőtt a termőföldet és a vízbázisokat, és kulcspozícióba, monopolhelyzetbe juttatja mindazokat, akik ezeket az **erőforrásokat** és piacokat a kezükben tartják. Mindez olyan potenciális nyereséget ígér, amely már eléri a nagy tőkeérdekeltségek ingerküszöbét.¹¹

Másrészt zsákmányszerzési, spekulációs megközelítésben nem elhanyagolhatóak azok a közös kasszából megszerezhető, tekintélyes **agrártámogatási összegek** sem, amiket ma az európai közös agrárpolitika (KAP) a földhasználóknak juttat. Ezek egyrészt a minden hektár megművelt földterület után ma járó mintegy 69 eFt/év/ha normatív, föld-alapú, direkt támogatásokat, másrészt az egyéb – pl. gazdálkodási rendszerekhez (AKG) kötődő – hektáronkénti folyó kifizetéseket, ill. fejlesztési támogatásokat jelentik.

Végül, de egyáltalán nem utolsósorban a spekuláció arra az EU-val kötött – az első Orbán kormány által kitárgyalt, majd a Medgyessy kormány által aláírt – elhibázott csatlakozási megállapodásra, rossz alkura épül, amely a tőke-javak közé, ezzel annak szabad áramlása kategóriájába engedte sorolni a termőföldet, és amelynek következtében 2014-ben meg kellett nyitnunk a földpiacunkat a külföldi tőke előtt. A hazai (0,5–3 millió Ft/ha szántó) és a nyugat-európai (10–25! millió Ft/ha szántó) **földárbeli különbségek** a piac-liberalizáció kézzelfogható közelségében elképesztő **extraprofit ígérteit hordozzák**.¹²

E spekulációs szempontoktól vezérelve az erős érdekérvényesítő képességű, nagy tőkeerejű **gazdasági érdekcsoportok** még a földpiac liberalizációja előtt **meg akarják szerezni** ezt az alaperőforrást. Ezért a gazdaságpolitikát – akár a politikába bekezdett, döntéshozó pozícióba helyezett embereikkel – úgy alakítják, ill. a döntéshozókat úgy befolyásolják, „*teszik érdekeltté*”, hogy azok a jogi és intézményi feltételek számukra kedvező alakításával elhárítják a spekuláció útjában álló akadályokat.

3. Az eredeti néppárti földügyi alapkoncepció

A 2010-es országgyűlési választásokat megelőzően a FIDESZ és szövetségesei azt hirdették, hogy olyan nemzetbiztonsági stratégiai területeken, mint amilyen pl. az élelmiszergazdaság az államnak tulajdont kell szereznie, és ennek jegyében a földpiac aktív szereplőjeként fel kell vásárolnia az eladásra felkínált földterületeket. Ezt a szándékot kormányra kerülve a 2010-ben elfogadott – az államnak elővásárlási jogot biztosító – nemzeti földalapról szóló törvény, majd a 2012-ben kormányhatározattal is megerősített Nemzeti Vidékstratégia is deklarálta. Magam is ennek tudatában vállaltam államtitkári szerepet a második Orbán kormányban, amiről akkor a kormányfő engem személyesen is biztosított. Ekkor még maga a miniszterelnök is többször nyilvánosan – de pl. az e kérdéskört érintő kormányülésen vagy pl. 2010 késő őszi, a VM-ben tett egész napos látogatása során is – hangoztatta, hogy „*földet nem eladunk, hanem veszünk*”.

Ez a törekvés saját történeti alkotmányunk szellemével is tökéletes összhangban volt, amely deklarálta, hogy a föld tulajdonjoga a koronáé. Bár az új Alaptörvény nem állította helyre a történeti alkotmányunk jogfolytonosságát, de a közös nemzeti földvagyon gyarápítása – majd annak a közjót szolgáló használatba adása az erősíteni szándékozott célcsoportoknak, a gazdálkodó családoknak és fiatal pároknak – mégis ez irányba mutatott, és növekvő eszközkészletet adott a kormány kezébe saját meghirdetett vidékstratégiája megvalósításához. Ez a törekvés ugyanakkor **nem csupán saját tradícióinknak felelt meg, hanem számos ország gyakorlatában is fellelhető**. Az Alaptörvény

parlamentari vitája kapcsán kiadott tanulmánykötetben az angol összehasonlító jog professzora mutatja be – más országok gyakorlatával is egybevetve – az Egyesült Királyság tulajdon-, ezen belül földtulajdon viszonyait,¹³ ahol pl. 1066 óta a mai napig a korona a tulajdonosa az összes földnek, és a nép csak, mint használója rendelkezhet vele. **Angliában** – de pl. **Izraelben** is – két jogcím létezik az ingatlan birtoklására: az örök haszonélvezeti jog („*freehold tenure*”) és a bérleti haszonélvezeti jog („*leasehold tenure*”). Az első se minősül azonban szoros értelemben vett tulajdonnak, bár átruházható! De ugyan így nincs egyéni ingatlantulajdon **Kínában** sem, ahol viszont van lehetőség arra, hogy „*földhasználati jogokat*” vásároljanak. Ha tehát pl. az EU tag Egyesült Királyságban működhet ez a rendszer, akkor nem lehetne egy hasonló gyakorlatot Magyarország esetében sem kifogásolni. Az állam tulajdonában lévő, közös nemzeti **földvagyonunk, forgalomképtelen kincstári vagyoneként** nem lenne kivásárolható, annak eladására az államot senki nem kényszeríthetné, és biztonságosan megőrizhetnénk nemzeti szuverenitásunkat e fontos stratégiai erőforrásunk felett.¹⁴

4. A gyökeres fordulat – döntés az állami földek dobra veréséről

A Kormány azonban – bizonyára nem egy akkor született ötlettől vezérelve, a minden figyelmet elterelő és kormányzati kommunikációs eszközökkel folyamatosan fenntartott feszültséggel kísért menekültválság kibontakozására időzítve, megelőző „*nemzeti konzultáció*” vagy külön országgyűlési felhatalmazás nélkül – 2015 augusztusában úgy döntött, hogy az év végéig **dobra veri a tulajdonában**

¹⁰ **Ángyán József** (2014): Város és vidék közös sorsa (gondolatok az ország állapotáról, földügyekről, magán- és közérdekekről, hatalmi manipulációról és felelősségről), Múvelődés–Népfőiskola–Társadalom, Budapest, 2014/3. sz. (Beszélgetések a diófák alatt), 16–31. p., http://www.nepfoiskola.hu/userfiles/file/mnt_lap/mnt_2014_3.pdf

<http://www.kielegyenafold.hu/vzhn.php?id=12244>

¹¹ **Piaci harc:** http://www.portfolio.hu/vallalatok/agar/milliardosok_harca_a_mezogazdasagban.193184.html

¹² **Szilágyi Péter Zoltán** (2008): Külföldiek termőföldtulajdon szerzése Európában, Országgyűlési Könyvtár, Budapest, 46 p.

¹³ **Stathis Banakas** (2010): A korona és a tulajdonvédelem Angliában (In: Téglási A. (2011): Történelmi tradíciók és az új Alkotmány, az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottsága valamint Alkotmány-előkészítő eseti bizottsága által 2010. december 10-én azonos címmel megrendezett tudományos konferencián elhangzott előadások alapján összeállított tanulmánykötet, Budapest, 219 p.) 132–146. p.

¹⁴ **Tanka Andre** (2015): Országvesztés intézményesített földrablással, Agroinform Kiadó, Budapest, 192 p.

lévő mezőgazdasági területek túlnyomó többségét. Ráadásul az így befolyó pénzt – a Nemzeti Földalapról szóló törvény utasítása ellenére és az Alkotmány Bíróság által alaptörvény-ellenesnek¹⁵ minősített módon – nem rendelte egyértelműen termőföldvásárlásra fordítani.

A lépés súlyának megítéléséhez először is ismernünk kell **földvagyonunk** fő területi jellemzőit, melyeket az alábbi táblázatban összefoglalt adatok szemléltetnek.

Magyarország földterületének fő művelési ágak szerinti megoszlása (KSH, 2014.)

Művelési ág	Terület	
	ezer ha	%
• szántó	4.331	46,6
• kertészet (zöldség+gyümölcs+szőlő)	254	2,7
• gyep	761	8,2
Mezőgazdasági terület	5.346	57,5
• erdő	1.936	20,8
• nádas + halastó	103	1,1
Termőterület	7.385	79,4
• művelés alól kivett terület	1 918	20,6
Összes terület	9 303	100,0

E nemzeti földvagyonból **az állam tulajdonában** ma még mintegy 2,15 millió hektár terület van, amely 1,7 millió hektár termőterületből (500 ezer hektár mezőgazdasági és 1,2 millió hektár erdőterületből), továbbá 450 ezer hektár, művelés alól kivett – pl. természetvédelmi, honvédelmi és egyéb – területből tevődik össze. Az összesen mintegy 1,7 millió hektár – témánk szempontjából fontos – állami tulajdonban lévő mező- és erdő-

gazdasági terület az ország termőterületének 23 %-a.

Az állami földek privatizálásának folyamata a menekültválság árnyékában statáriális gyorsasággal jutott el **a téma felvetésétől az árverezések lefolytatásáig**, ami arra utal, hogy azt – a lépés kormány-közelbeni hasznélvezőivel – a háttérben hosszasan egyeztetették, részletesen előkészíthették. **Jakab Istvánnak**, a MAGOSZ elnökének, a FIDESZ országgyűlési képviselőjének, az Országgyűlés alelnökére jutott az a – nagy valószínűséggel pártfeladatként kapott – szerep, hogy a gazdatársadalom nevében követelje a kormánytól az állami földek eladását. Ebben az sem zavarta, hogy ő maga korábban egyenesen így fogalmazott: „A vidéken élők számára visszafordíthatatlan, végzetes következménnyel járna, ha az állami földeket eladná a kormány.”¹⁶ A tavaszi ülészak zárása előtt néhány nappal, **2015. június 30-án**, e korábbi véleményével szöveg ellentétben elmondott napirend előtti – kormányzati eredményeket méltató és az állami földek eladását követelő – felszólalása¹⁷ volt a kommunikációs nyitánya a folyamat elindításának. Jakab ezt több fórumon és interjúban megismételte,¹⁸ majd a MAGOSZ-FIDESZ érdekeltségű **Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK)** Országos Elnöksége is azonnal állásfoglalást adott ki az állami földvagyon értékesítéséről, és támogatásáról biztosította a felvetést.²⁰ **A Kormány** – a szinte azonnal (elsőként az Élőlánc Magyarországért majd minden ellenzéki parlamenti párt és sok civil szerveződés részéről) megindult tiltakozások²¹ valamint alkotmánybírósági keresetek²² ellenére – ezt a „kezdeményezést mérlegelve” **augusztus végén** már döntést is hozott²³ az állami földek értékesítéséről. **Szeptember 21-én** a „Földet a gazdáknak!” programra hivatkozó kormányhatározatot²⁴ adott ki a végrehajtáshoz szükséges intézkedésekről, amelyben a lebonyolítás végrehajtásának végső határidejeként az év végét jelölte meg. Az árverési hirdetmények **október közepén november 16-án** kezdődtek, és **2015. december 31-ig** le is bonyolódtak. A 60 napos kifüggesztést, az elővásárlásra jogosultak vásárlási szándékának jelzésére rendelkezésre álló időszakot követően, a folyamat **2016. február végére** le is zárul. Azokat a területeket, amelyek nem kelnek el, a tavasz folyamán várhatóan újra meghirdetik. **Időközben** – bizonyára a tulajdont szerző kedvezményezettek nyomására és érdekében – **Györffy Balázs**, a NAK elnöke,

¹⁵ **Döntött az Alkotmány Bíróság:** <http://blog.atlatszo.hu/2015/12/dontott-az-alkotmanybirosag-csak-foldvasarlasra-fordithatja-az-allam-a-foldarveresek-beveteleit/>

¹⁶ **Jakab István korábbi véleménye** az állami földek eladásáról: Polgár Info, Vita a Nemzeti Földalapról, 2007. július 27.,

<http://www.polgarinfo.hu/modules.php?name=News&file=print&sid=3002>

¹⁷ **Jakab István** – kormányzati eredményeket méltató és az állami földek eladását követelő – 2015. 06. 30-i országgyűlési felszólalása: <http://sgis.parlament.hu/archive/playseq.php?date1=20150630&time1=085534&offset1=004959.48&date2=20150630&time2=085534&offset2=005511.57&type=real>

¹⁸ **MAGOSZ követelés:** <http://www.szon.hu/magosz-a-kormany-teremtse-meg-a-lehetoseget-a-foldvasarlasnak/2868638>

<http://www.szon.hu/magosz-ne-csak-berlok-tulajdonosok-legyenek-a-gazdak-a-foldeken/2869212>

¹⁹ **Elnökségi állásfoglalás és Jakab interjú** a NAK lapjában: <http://www.greenfo.hu/uploads/dokumentumtar/jakab-interjunak-lap.pdf>

²⁰ **NAK támogatás:** <http://www.agroinform.com/gazdasag/a-kamara-is-tamogatja-a-gazdak-foldvasarlasat-23558>

²¹ **Tiltakozások pl.:** <http://greenfo.hu/hirek/print/2015/08/07/nemzetellenes-buncselekmey-re-keszul-az-orban-kormany>

²² **Alkotmánybírósági kereset:** <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2C1F9D85ED3B-2272C1257EE3005873A0?OpenDocument> – [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2c1f9d85ed3b2272c1257ee3005873a0/\\$FILE/II_3093_0_2015_inditvany_anonimiz%C3%A1lt.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2c1f9d85ed3b2272c1257ee3005873a0/$FILE/II_3093_0_2015_inditvany_anonimiz%C3%A1lt.pdf)

²³ **A Kormány állami földeladásokról hozott döntése:** <http://greenfo.hu/hirek/2015/08/27/kiarusitjak-az-allami-foldeket>

²⁴ **A Kormány 1666/2015. (IX. 21.) határozata** a „Földet a gazdáknak!” Program keretében az állami tulajdonú földek földművesek részére történő értékesítéséhez szükséges intézkedésekről, Magyar Közlöny, 2015/134. szám (szeptember 21.), 19741- 19742. p.: <https://drive.google.com/file/d/0Bwjyig1BHf95aENwGJ2WGfPymc/view>

a FIDESZ országgyűlési képviselője október 27-én a földbérleti szerződések és díjak változtatását lehetővé tevő módosító indítványt nyújtott be a földforgalmi törvényhez.²⁵ Miután nem sikerült az ennek elfogadásához szükséges, kétharmados többséget megszerezni, november 24-én újabb módosító indítványt nyújtott be, ezúttal a Polgári Törvénykönyvhöz,²⁶ melyet az Országgyűlés december 15-én már el is fogadott. Ennek révén tulajdonosváltás esetén a korábbi földbérleti szerződések megszűnnek, és az új szerződésekben már más feltételek, pl. más bérleti díjak határozhatók meg.

Mit is tartalmaz a kormányzati döntés? Az erről szóló kormányhatározat²⁷ úgy rendelkezik, hogy a helyben lakó magyar földművesek – az erdők és természetvédelmi területek kivételével – a Nemzeti Földalapba tartozó földterületek értékesítése során földtulajdont vásárolhatnak. A program keretében 400 ezer hektár állami kézben lévő szántót, legelőt illetve gyümölcsöst és halastavakat, összesen 52 ezer földrészletet kívánnak privatizálni. Ez mintegy 80%-a a – nagyrészt bérbé adott, eddig is gazdálkodásra használt, élelemtermelésre alkalmas - állami mezőgazdasági területeknek. A három hektárnál kisebb, mintegy 41 ezer db földrészlet egyszerűsített, ajánlattételi felhívással, a három hektárnál nagyobb, közel 11 ezer db földrészlet pedig árverésen, a helyben kialakult piaci ár feletti értéken, 20 éves elidegenítési és terhelési tilalom, valamint a Magyar Állam visszavásárlási jogának kikötésével kerül meghirdetésre. Ha egy terület nem kel el, azt újra meghirdetik. A jelenlegi földműves bérlőknek elővásárlási joguk van, vagyis akár licitálás nélkül, az árverésen kialakult árat megajánlva ők vásárolhatják meg a földet. Az akcióhoz az állam az MFB-n keresztül, közpénzekből finanszírozott, minimális kamatterhű, a jelenlegi földbérleti díjakat nem meghaladó törlesztő részletű, 20 éves futamidejű, a földhöz kötődő hazai és európai támogatásokból fedezhető hitelt nyújt, azaz gyakorlatilag ingyen juttatja tulajdonhoz a vásárlókat. Az állami tulajdonban maradó – mindössze 100 ezer hektárnyi – mezőgazdasági területen „*mintagazdaságokat*” rendel létrehozni.

5. A lépés minősítése, kormányzati indokai, magyarázatai és a valóság

Az állami földek „értékesítéséről” hozott döntéssel az ország vezetése súlyos határhöz érkezett. **A lépés egyszerűen nem**

minősíthető másként, mint közös nemzeti vagyonunk stratégiai, nemzetbiztonsági jelentőségű maradékának, a közös földvagyonunknak szemérmetlen, erkölcstelen dobra verése, a közjó helyett a magánérdekek érvényesítése, tudatos kormányzati támogatással és a közvélemény megtévesztésével. A magánvagyonok – erkölcsi gátak nélküli – gyarapításának persze a „*legegyszerűbb*” módja a közösségek által felhalmozott értékek, a nemzeti vagyon széthordása és a közös kasszák kifosztása. Véleményem szerint ez a most tervezett akció sem más, mint **a közösség kormány által támogatott, mohó, zsákmányszerző megrablása.**

Ráadásul az előzetes társadalmi egyeztetés és országgyűlési felhatalmazás nélkül meghozott döntés nem „csak” erkölcsi, hanem **alkotmányos, jogi aggályokat is felvet,** hiszen az Alaptörvény a földet, a vizet, a természeti kincseinket közös nemzeti örökségünként alkotmányos védelemben részesíti.

Számomra ez a lépés önmagában is egy **félfeudális, hűbéri birtokadományo-**

zó, korrup **rendszer** kiépülését és annak gátlástalanságát jelzi, **ami ellen** felelős értelmiségiként és magyar polgárként **nem lehet nem szót emelni,** én sem tehettem hát másként.²⁸

A kormányzati kommunikáció persze egészen **másról szól,** ezért ahhoz, hogy megértsük a döntés ilyen szigorú minősítését és egyértelmű elutasítását, ahhoz tartalmán és hivatalos indoklásán túl, annak hátterével és kritikájával is foglalkoznunk kell. Nézzünk hát néhány hivatalos magyarázatot²⁹ és azok megítélését! **Mit mond,** mivel is indokolja a lépést **a Kormány, és mi az igazság?**³⁰

- A közvéleményt megtévesztő indok, hogy a Kormány „*a külföldiektől igyekszik ily módon megvédeni a magyar földet*”, hiszen senki, még az EU sem kényszeríthetné arra az államot, hogy eladja a közös nemzeti tulajdonunk részét képező földjeinket, ha ez nem áll szándékában. Ha azt feltételezzük, hogy az állam jó gazda módjára a rábízott vagyont a közjó érdekében használja, akkor közös földvagyonunk

²⁵ Györffy 1. módosító: http://magyarhirlap.hu/cikk/39050/Lehetove_tenne_a_Fidesz_a_foldberleti_haszonber_felulvizsgalatat

²⁶ Györffy 2. módosító: http://magyarhirlap.hu/cikk/41139/Foldberleti_dijak_itt_a_lehetoseg_a_felulvizsgalatra

²⁷ **A Kormány 1666/2015. (IX. 21.) határozata** a „Földet a gazdáknak!” Program keretében az állami tulajdonú földek földművesek részére történő értékesítéséhez szükséges intézkedésekről, Magyar Közlöny, 2015/134. szám (szeptember 21.), 19741- 19742. p.: <https://drive.google.com/file/d/0Bwjyig1BHf95aENwcGJ2WGFpYmc/view>

²⁸ **Ángyán József** – néhány megszólalás az állami fölprivatizáció okán:

- <http://greenfo.hu/hirek/2015/07/11/a-magosz-es-a-kozos-foldvagyonunk-szetrablasa?referrer=rss>
- <http://www.sonline.hu/somogy/kozelet/angyan-egyszer-felelniuk-kell-akik-ezt-a-merenyletet-elkovetik-621255>
- <http://mno.hu/belfold/angyan-katasztrofalis-munkanelkuliseg-johet-1295906>
- <http://greenfo.hu/hirek/2015/08/20/szemermetlen-erkolcstelen-foldrablas--angyan-jozsef-kossuth-teri-beszede?referrer=rss>
- http://alfahir.hu/kozjot_legyuro_maganerdek_interju_angyan_jozseffel
- http://www.szabadfold.hu/aktualis/hipnoziban_elnek_angyan_jozsef_interju
- <http://lanchidradio.hu/videok/141317>
- http://alfahir.hu/angyan_jozsef_egy_nemzet_biztonsaga_attol_fugg_hogy_tud_e_elelmet_termelni
- https://www.youtube.com/watch?v=yRc5P_Wg8hE
- <https://www.youtube.com/watch?v=HI6zE1Lyg10>

²⁹ **Hivatalos indokok:** pl. Fazekas Sándor vagy Györffy Balázs

- <http://magyaridok.hu/gazdasag/fazekas-oktober-kozeptol-kozzeteszik-a-palyazhato-foldek-helyrajzi-szamat-47153/>
- <http://www.fidesz.hu/hirek/2015-12-13/a-magyar-fold-maradjon-magyar-kezben/>
http://videkert.blog.hu/2015/12/17/gyorffy_balazs_a_foldtorveny_altal_eloidezett_idilli_pillanat_a_magyar_gazdaknak_kedvez?utm_medium=doboz&utm_campaign=blog-hu_cimlap&utm_source=nagyvilag

³⁰ **Pl.:** Ács Sándorné – <http://www.168ora.hu/itthon/mit-mond-kormany-es-mi-igazsag-139810.html?print=1> és.

Tanka Endre – <http://mno.hu/velemenya/aze-aki-megmuveli-1303576 nyomán>

nála van a legnagyobb biztonságban, és végveszélybe éppen akkor kerül, ha a spekuláns tőke szerzi meg azt. Ráadásul miután a földforgalmi törvény szerzőképes földművesnek minősíti a Magyarországon nyilvántartásba vett belföldi természetes személy mellett a tagállami állampolgárt is, ezért a ma még közös állami tulajdonban lévő földvagyont **csakis úgy őrizhető meg, ha az állam nem adja el**, hanem – akár a nemzeti vagyonról szóló törvény módosításával,³¹ – egyenesen **forgalomképtelen kincstári vagyonná** nyilvánítja azt. Ha a jelenlegi kormányzó erők attól tartanának – mint ahogyan újabbban ez az érv is elhangzik³² – hogy egy következő politikai kurzus kiárusítja ezt a közös földvagyont, akkor akár **4/5-ödös erővel az alaptörvényben is rögzíthető** lenne az erre vonatkozó elidegenítési tilalom. Az ehhez szükséges parlamenti erő – figyelemmel a különböző politikai oldalak állami földprivatizációt egyértelműen elutasító álláspontjára – könnyedén biztosítható lenne, ha a kormánypártok ezt támogatnák, és nem csupán álságos hivatkozási alap lenne közös nemzeti vagyonunk szétrablására.

- Félrevezető az az állítás is, hogy csak **„helyben lakó, magyar gazdák”** vehetnek állami földet.
  - A **„helyben lakó”** kifejezés a magyar nyelvben azt jelöli, aki azon a településen él, ahova a föld tartozik. A kormányzati körök azonban ez alatt a **20 km-en belülit** értik, de ezt is településhatártól településhatárig mérik, ezért egy-egy nagyobb település esetén ez akár 35-40 km valódi távolság is lehet. Így azután akár 70-80 km-es átmérőjű körzetből is

érkezhetnek vevők, tehát pl. kishantosi földekre Dunaföldváról, sárbogárdi és lepsényi földekre Kislángról is lehetett pályázni.

– A közvélemény megnyugtatót szolgáló **„magyar”** gazdák kifejezés szerepel ugyan a kormányhatározatban, de tudható volt, hogy ezzel nem lehet fölülírni azt a 2/3-os földforgalmi törvényt, amely – éppen annak következtében, hogy az első Orbán-kormány elhibázott EU-csatlakozási megállapodása a tőke-javak közé engedte sorolni a termőföldet – szerzőképes **földművesnek** minősíti a Magyarországon nyilvántartásba vett belföldi természetes személy mellett a **tagállami állampolgárt is**. Ez alapján nem minősül „külföldinek” és ezzel nálunk szerzőképes földműves lehet az Európai Unió bármely tagállamának állampolgára (vagyis jelenleg mintegy 560 millió ember), továbbá az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam, valamint a nemzetközi szerződés alapján velük egy tekintet alá eső állam állampolgára is. Amikor a kommunikációs célzatú turpisság kiderült, és az AB is vizsgálni kezdte a kormányhatározat e kitételét, a Kormány – bár nem a miniszterelnök, hanem Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes aláírásával, de mint ha mi sem történt volna, – azt módosította,³³ a „magyar” jelzőt a határozatból és a végrehajtási utasításból törölte.³⁴

– Végezetül jó, ha azt is tudatosítjuk, hogy a kormány a **„gazdák”** kifejezés alatt **egyrészt** azokat a barátokat, rokonokat, hűbéreseket – pl. a gázszelők, építési nagyvállalkozó polgármestert, a szociálpedagógus kampányfőnököt, a

műkörmöst, a tetőfedőt, a rongykereskedőt – érti, akik a **„Földet a gazdáknak!”** kétes földpályázatokon „támogatást termő”, jól jövedelmező hűbéri birtokként bérbe kapták a földeket. **Másrészt** Csányi, Nyerges, Simicska, Leisztinger, Zászlós, Gsuk, Dorogi 10-30.000 hektáros holdingjaikkal is **„gazdák”** a kormány szótára szerint. Tény az, hogy ma nagyvállalkozóhoz köthető cégek bérlik az állami földek túlnyomó részét, és az agrár- és vidéktámogatási rangsort is fölényesen ezek vezetik. Ezek lennének tehát a kis/közepes családi gazdaságok, és a tulajdonosaik lennének a **„kérges tenyerű”** gazdák.

- Az a kijelentés, hogy csak **„földművesek”** szerezhetnek földet, csak akkor értelmezhető, ha hozzátesszük, hogy földműves Magyarországon bárki – Fazekas Sándor kijelentése szerint³⁵ pl. Mészáros Lőrinc gázszelők, építési nagyvállalkozó is – lehet, **aki szerepel a földművesek listáján**. „Listataggá” pedig a földforgalmi törvény szerint:
  - bármelyik magyar vagy tagállami állampolgár válhat, aki
    - szakirányú – pl. a néhány hetes, az elmúlt évben igen népszerűvé vált **„gazdatanfolyamon”** való személyes részvétel és gyakorlati vizsga nélkül is, 200-250 ezer forint képzési és 40-50 ezer forint vizsgadíj befizetése ellenében megszerezhető **„aranykalászos gazda”**³⁶ bizonyítvánnyal igazolt – képzettséggel rendelkezik, vagy ennek hiányában
      - legalább három éve Magyarországon folytatott mezőgazdasági tevékenységet tud igazolni, továbbá az is, aki
        - legalább 25 %-ban tulajdonos, személyes közreműködő tagja egy Magyarországon bejegyzett, mezőgazdasági tevékenységet folytató termelőszervezetnek, azaz pl. egy külföldi anyacég magyarországi leányvállalatának.
  - Félrevezető és a földspekuláció veszélyét jelentéktelennek feltüntetni igyekvő az a kijelentés, hogy **„kicsike kis, elszórt földdarabokról”** van csupán szó, amelyek megvásárlásával nagy, egybefüggő birtokokat nem lehet kialakítani. Az összesen 52 ezer db meghirdetett földrészletből ugyan **41 ezer db** valóban **3 hektár alatti**, ám ezek összterülete nem éri el a meghirdetett összes terület 20%-át, 80 ezer hektárt sem. Ezek azok a szétszórt, kisebb területek, amelyeket az állam zömében a **„Földért életjáradékot”** program kere-

³¹ Lásd pl. Tanka Endre professzor erre vonatkozó törvénymódosítási javaslatait: <http://mno.hu/velemeny/aze-aki-megmuveli-1303576>

³² **Megjegyzés:** E kézirat nyilvánosságra kerülését követően, 2016 januárjában pl. Rogán Antal miniszter a Mészáros Antóniának adott interjúban ezt kertilés nélkül – mint a földprivatizáció egyik fő indokát – ki is mondta (lásd az interjú 7-13. percét). (<http://www.atv.hu/belfold/20160122-rogan-antal-interju-1-resz>)

³³ **A Kormány 1792/2015. (XI. 10.) határozata** a „Földet a gazdáknak!” Program keretében az állami tulajdonú földek földművesek részére történő értékesítéséhez szükséges intézkedésekről szóló 1666/2015. (IX. 21.) Korm. határozat és az MFB Földvásárlási Hitelprogram bevezetéséről szóló 1765/2015. (X. 16.) Korm. határozat módosításáról, Magyar Közlöny, 2015/168. szám (november 10.), 21470. p.: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15168.pdf>

³⁴ **A „magyar” jelző törlése:** http://alfahir.hu/dontott_az_orban_kormany_kulfoldiek_is_vasrolhatnak_magyar_termofoldet

³⁵ **Fazekas Sándor:** „Mészáros Lőrinc földműves!” – <http://nol.hu/belfold/meszaros-lorinc-foldmuves-mutyi-pedig-nem-lesz-1559905>

³⁶ **„Akciós, gyorstalpaló” aranykalászos gazdatanfolyamok:** <http://vs.hu/gazdasag/osszes/akcios-gyorstalpalon-kepzik-gazdava-az-allami-foldek-leendo-urait-1028#!s27>

- tében vásárolt, és amelyeket a ténylegesen gazdálkodó családok is feltehetőleg még meg fognak tudni vásárolni, mint ahogyan ezt eddig is megtehették. A földterület több mint **80%-át**, a három hektár fölötti mintegy **11 ezer db** földrészletet azonban a volt állami gazdaságok jó minőségű és nagy kiterjedésű – **átlagosan** mintegy **35 hektáros** – földjei teszik ki, de vannak köztük több száz hektáros, egybefüggő és egyben meghirdetett táblák, birtoktestek is. A kormányzati propaganda ez utóbbi nagy birtoktestekről nem beszél.
- Rendkívül átlátszó az a **földbérleti díjmelés** lehetőségét megteremtő törvénymódosító indítvány is, amelyet **Győrffy Balázs**,³⁷ a NAK elnöke, a FIDESZ országgyűlési képviselője nyújtott be előbb a földforgalmi törvényhez, majd a Polgári Törvénykönyvhöz, mely utóbbit az Országgyűlés el is fogadta. Ezekben arra hivatkozik, hogy a korábbi földbérleti díjak – melyeket egyébként az állami gazdaságok privatizációja során 50 évre előre, 580 Ft/ aranykorona/ év értékben maga az első Orbán-kormány határozott meg – botrányosan alacsonyak voltak, amik Európában akár „*tiltott agrártámogatásnak*” is minősülhetnek. A törvénymódosítás révén tulajdonosváltás esetén a korábbi földbérleti szerződések megszűnnek, és az új bérleti szerződésekben már más bérleti díjak határozhatók meg. Nem kétséges, hogy az indítvány háttérben a tulajdont szerző kedvezményezettek, a folyamat kormány-közeli haszonélvezői, nem egyszer maguk a döntéshozó képviselők,³⁸ politikusok és/vagy azok családtagjai, barátai³⁹ magánérdekei állnak. A törvényhozó és kormányzati tényezőket mindaddig **nem zavarta** a baráti köröknek rendkívül kedvező feltételekkel bérebe adott állami földek ügye, **amíg a bérleti díjak a közös állami kasszába folytak be**. Felháborodást csak akkor keltett, amikor ugyanezek a körök tulajdonosként már maguknak szedik be a földbérleti díjakat.
  - Az a kormányzati állítás, hogy ezzel a lépéssel – miután 300 hektár a földszerezési maximum – „*nem a földspekuláció és a nagybirtok, hanem a családi gazdaságok*” földalapja, a gazdálkodó családok fognak megerősödni, teljességgel valószínűtlen, amint azt az árverések előzetes eredményei is világosan mutatják. Ez több indok alapján is előre látható.

– **Licitálással** történő értékesítés esetén a **tőkeerő** dönti el, hogy ki tudja megszerezni az árverésre bocsátott földterületeket. Miután az árverésre bocsátott mintegy 11 ezer darab nagyméretű földrészlet átlagos kikiáltási ára közel 75 millió forint, de nem ritka az 500 millió forintot is meghaladó kikiáltási ár sem, ezért a ténylegesen mezőgazdasági tevékenységből élő, **valódi családi gazdaságok** nem tudnak beszállni a licitbe, mert még ha hitelt vesznek is fel, ahhoz is 20 % önrész és 10 % árverési letét kell. Egy átlag gazda, aki csak a mezőgazdaságból tesz szert jövedelemre, ma ennyit sem tud letenni, különösen nem olyan földért, amit majd a bérletek lejártakor, azaz esetleg csak 17 vagy 36 év múlva, vagy a jelenlegi bérlővel folytatott hosszas pereskedés után tud használatba venni.

– A földforgalmi törvény és az erre hivatkozó kormányhatározat szerint **nincs** családon, érdekeltségen vagy településen belüli **összeszámítási kötelezettség** és ezzel **közös földterületi illetve birtokmaximum**. Egy nagyobb család – akár azonos háztartásban élő – tagjai, közös cég részvényesei vagy éppen azok rokonai tehát saját jogon, földművesként valamennyien szerezhetnek 300-300 hektár földtulajdont. Ha ezt ráadásul a saját cégüknek adják bérebe, úgy ahhoz hatósági hozzájárulás sem kell, azt senki nem tartja nyilván, és az a birtokmaximum meghatározásánál annak méretébe sem számít bele. Az NFA által közzétett árverési eredményeket⁴⁰ előzetesen elemezve pl. a

Csákvári Mg. Zrt. vezérkara vagy éppen Mészáros Lőrinc és családja⁴¹ ezt a gyakorlatot követi. Mészárosék esetében pl. a családfő, a felesége (Mészárosné Kelemen Beatrix), a lánya (Mészáros Beatrix) és a bátyja (Mészáros János) saját jogon, „*földművesként*”, kikiáltási áron bevásárol a dobra vert állami földekből, majd a végén feltehetőleg bérebe adják az együttesen akár ezer hektárt is meghaladó termőföldet saját cégüknek, a Búzakalász 66 Felcsút Mg. Kft-nek.

– A 1666/2015. (IX. 21.) földprivatizációs kormányhatározat a közös, állami tulajdonban maradó 100 ezer hektárnyi mezőgazdasági területen – a legnagyobb tőkeérdekeltségek nagybirtokai bázisán, több ezer, akár több tízezer hektáros – „*mintagazdaságokat*” rendel létrehozni. A mintagazdasági státus megszerzésének feltételeit meghatározó 1910/2015 (XII. 11.) kormányhatározat⁴² alapján ezek a családi léptékű gazdaságok számára semmiképpen nem, sokkal inkább a tömegtermelő, monokultúrás, kis élők munkai igényű, iparszerű tőkés **nagybirtok számára lehetnek minták**. A mintagazdasági státus nemcsak azzal jár, hogy az általában használt állami termőföldeket nem adják el, hanem azzal is, hogy azokon a hatályos – akár további 36 évre szóló – földbérleti szerződések lejártáig az NFA nem emelheti az igen alacsony – 580! Ft/aranykorona/év – bérleti díjakat. Szemben az elárverezett állami földek bérlőivel, akiknél jelentős díjmelést hajthatnak végre az új földműves

³⁷ Győrffy: http://videkert.blog.hu/2015/12/17/gyorffy_balazs_a_foldtorveny_atal_eloidezett_idilli_pillanat_a_magyar_gazdaknak_kedvez?utm_medium=doboz&utm_campaign=blog-hu_cimlap&utm_source=nagyvilag

³⁸ Földvásárló döntéshozók: pl. – <http://hirtv.hu/ahirtvhirei/az-agrarkamara-fideszes-vezeto-je-is-bevasarolt-1319217>

³⁹ Földvásárló politikusok, rokonok, barátok: pl.

- <http://mno.hu/mezogazdasag/folytatodnak-a-botranynos-foldlicitek-1317484>
- <http://24.hu/kozelet/2015/12/15/meg-tobb-allami-foldet-vehet-l-simon-laszlo-felesege/>
http://hvg.hu/gazdasag/20151210_Meszaros_Lorincek_egyetlen_het_alatt_441
- <http://atlatszo.hu/2015/12/16/etyeken-is-terjeszkedik-meszaros-lorinc-kozzetettek-a-foldarveresek-eredmenyeit/>

⁴⁰ NFA: http://www.nfa.hu/3_ha_termerteket_meghalado_foldreszletek_arveres_utjan_torteno_ertekesitese_eredmenykozlo_hirdetmenyek_menu_91

⁴¹ Mészáros Lőrinc és családja földvásárlásai:

- http://hvg.hu/gazdasag/20151210_Meszaros_Lorincek_egyetlen_het_alatt_441
- <http://atlatszo.hu/2015/12/16/etyeken-is-terjeszkedik-meszaros-lorinc-kozzetettek-a-foldarveresek-eredmenyeit/>

⁴² A Kormány 1910/2015 (XII. 11.) határozata a mintagazdaságok kialakításáról, Magyar Közlöny, 2015/194. szám (december 11.), 25969-25970. p.: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=200&pageindex=kozltart&ev=2015&szam=194>

tulajdonosok, mivel az Országgyűlés elfogadta az erre vonatkozó Ptk-módosítási javaslatot. Az új helyzet egyik legnagyobb haszonélvezője Csányi Sándor OTP elnök-vezérigazgató lehet, mivel már eldőlt, hogy a – már korábban a kormány „stratégiai partnerévé” is vált – Bonafarm-csoporthoz tartozó két nagy mezőgazdasági cégét – a Bólyi Zrt.-t és a Dalmand Zrt.-t – mintagazdasággá minősítik.⁴³ Így állami földjeik bérleti díjai nem növekedhetnek, sőt az is könnyen előfordulhat, hogy a mintagazdasági státushoz koncessziós formában integrátori feladatokat is kapnak, és az átvállalt állami feladatok fejében akár bérleti díj-mentességet is élvezhetnek.

- **„A föld azé legyen, aki megműveli!”** – eredetileg Móricz Zsigmondtól származó – jelszó propagandisztikus felhasználása kísértetiesen emlékeztet annak a „földreformnak” a szlogenjére, melynek a tényleges célja az erőszakos kollektivizálás előkészítése, a kisparaszti magántulajdon szétzúzása és a sztálinista modell bevezetése volt. A program, amely 70 évvel ezelőtt is „a föld azé, aki megműveli” politikai szólammal indult és termelői magántulajdont ígért, a földmagántulajdon teljes felszámolásába és az államszocializmus tészvilágába torkollott, ma pedig valószínűleg a tényleges családi gazdasági modell felszámolásával, a földspekuláció és a tőkés nagybirtokrendszer

világába vezet. A lépés vélhetően ma sem azt fogja eredményezni, amit – a háború után üres szőlommá degradált – eredeti elképzelés megcélzott. Az árverésre bocsátott állami földek túlnyomó többségére ugyanis ma még általában hosszú futamidejű **bérleti szerződések vannak érvényben!**

– **Ha nem a jelenlegi bérlő vásárolja meg a földet,** akkor nem azé lesz a föld, aki megműveli, sőt aki megműveli, az még bizonytalanabb helyzetbe kerül, mert az új magántulajdonos a Magyar Állammal korábban kötött bérleti szerződést, vagy olyan mértékben emelheti a földbérleti díjat, amit már nem lehet kigazdálkodni.

– **Ha a jelenlegi földműves bérlő** – akár elővásárlási jogával élve licitálás nélkül – **vásárolja meg a földet,** akkor az eddigi – többségében botrányos – földbérleti pályázatok gazdálkodni alig akaró, a földalapú támogatásokra és a majdani, előre megtudott privatizációban érvényesülő elővásárlási jogra spekuláló, „politika-közeli” nyerteseinek ajándékozzuk nemzeti vagyunkunk stratégiai maradványát. Ezzel ráadásul az új tulajdonos azok alól a – pl. állattartási, fejlesztési vagy földhasználati – kötelezettségek alól is mentesül, amelyek vállalása révén jutott az állami földbérleti jogához

- Az az érv, hogy **„20 éves elidegenítési tilalom és állami visszavásárlási jog”**

terheli az államot most megvásárolható földeket, ami megakadályozza a spekulatív vásárlást, egy olyan országban, ahol rövid idő alatt akár az Alaptörvény is megváltoztatható, igazán nem jelent semmiféle biztosítékot a földspekulációval szemben. Ezt ráadásul csupán egy olyan **kormányhatározat** rögzíti, amit valóban egyik hétről a másikra, egyik kormányulésról a másikra, bármiféle egyeztetés vagy parlamenti felhatalmazás nélkül **meg lehet könnyedén változtatni** (lásd pl. a „magyar” jelző egyszerű törlése a földprivatizációs kormányhatározatból).⁴⁵

- Az állami bevételekre apelláló, **költségvetési érv** sem állja meg a helyét, hiszen az akcióval alig keletkezik érdemi költségvetési bevétel, mert **az állam ad pénzt a vásárláshoz.** Az állami tulajdonú Magyar Fejlesztési Bank igen jutányos hiteléből vásárolnak ugyanis a vevők, tehát az állam egyik zsebéből a másikba teszi a pénzt. **A vevők** viszont kb. annyi hiteltörlesztő részletet fizetnek, mint emennyi a korábbi bérleti díj volt, vagyis lényegében **„ingyen kapják meg”** a földet. Az eladással szerzett esetleges bevételek árán viszont **az állam elveszíti azt az erőforrását,** amellyel stratégiájának megfelelően befolyásolhatná a földhasználati és birtokszerkezetet.

– A 2012-ben még kormányhatározattal megerősített Nemzeti Vidékstratégiában még az szerepel, hogy az állam nem elad, hanem vásárol földet, amit folyamatosan az általa kedvezményezett helyben lakó, gazdálkodó családoknak illetve az un. „Demográfiai földprogram” keretében a letelepedést, gazdálkodást, továbbá két vagy több gyermek világrahozatalát és felnevelését vállaló fiatal pároknak ad kedvező feltételekkel hosszú távú bérletre. Így a befolyása a folyamatokra megmaradhat, sőt növekedhet, a ténylegesen gazdálkodni akaró családok számára pedig megteremti a biztonságos, kiszámítható gazdálkodás feltételeit. Az állami földek eladásával e program megvalósítása ellehetetlenül.

– Az állami földkészletek kiürítésével ugyanígy elveszíti a közcélú földhasználat olyan fontos – az NVS-2012-2020-ban is szereplő – nemzeti programjainak támogatásához szükséges földalapját is, mint amilyen pl. a foglalkoztatást elősegítő szociális földprogram, a szociális szövetkezeti program, a tájközpontok és családi léptékű mintagazdaságok létrehozásának

⁴³ Csányi és a Bonafarm-csoport mintagazdaságai: http://index.hu/gazdasag/2015/11/10/a_foldmuvelesugyi_miniszteriumban_sem_tudjak_mik_lesznek_a_mintagazdasagok/
<http://atlatso.hu/2015/12/16/etyeken-is-terjeszkedik-meszaros-lorinc-kozvetettek-a-foldarveresek-eredmenyeit/>

⁴⁴ **Tényleg azé a föld, aki megműveli?** – Múlt-kor magazin, 2015. március 18.: <http://mult-kor.hu/aze-a-fold-aki-megmuveli-20150318> A jelszó és a kormányzati retorika a hét évtizeddel ezelőtt hatályba lépett, Nagy Imre által előterjesztett „a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhöz-juttatásáról” miniszterelnöki rendeletre emlékeztet, amelyet akkor is épp az ellenkezője követett. Az akkori „földosztásról”, az igazi szándékokról a mai napig az a tévhit él a hazai köztudatban és a történetírásban, hogy az egy - a Nemzeti Parasztpárt koncepciója alapján kidolgozott - polgári demokratikus reform volt, melynek nyomán megszűnt a magyar agrárium évezredes feudális egyenlőtlensége. Ezzel szemben a közvetlenül Sztálin utasítására, Moszkvából irányított intézkedés célja nem más volt, minthogy a Rákosi Mátyás vezette kommunista párt előkészítse az erőszakos kollektivizálást, a kisparaszti magántulajdon szétzúzását és a sztálinista modell bevezetését. A „földreform”, amely akkor is – az eredetileg Móricztól származó – „a föld azé, aki megműveli” politikai szólammal indult, a földmagántulajdon teljes felszámolásába és az államszocializmus tészvilágába torkollott, ma pedig valószínűleg a földspekuláció és a tőkés nagybirtokrendszer világába vezet.

⁴⁵ **A Kormány 1792/2015. (XI. 10.) határozata** a „Földet a gazdáknak!” Program keretében az állami tulajdonú földek földművesek részére történő értékesítéséhez szükséges intézkedésekről szóló 1666/2015. (IX. 21.) Korm. határozat és az MFB Földvásárlási Hitelprogram bevezetéséről szóló 1765/2015. (X. 16.) Korm. határozat módosításáról, Magyar Közlöny, 2015/168. szám (november 10.), 21470. p.: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15168.pdf>

programja, vagy az állami csereföld-alapot igénylő birtokrendezési valamint folyóvölgy-rehabilitációs, árvízvédelmi program.

– De egyáltalán nem utolsó sorban ezzel a lépéssel a rendkívüli helyzetek élelmezési-biztonságot jelentő tartalék-földalapja is elvész.

- Végül, de egyáltalán nem mellékesen **mi tíz millián** pedig **elveszítjük** a mai nyugat-európai áron számolva 3-5.000 milliárd Ft értékű stratégiai földvagyonunkat, azt – a növekvő keresleti földpiacon biztonsággal megjósolható – igen jelentős értéknövekményt, ami a földárakban belátható időtávban, akár egy emberöltőn belül bekövetkezhet. De ugyanígy elvész, az akcióhoz nyújtott kedvezményes hitelkamat és a piaci kamat közti értékkülönbség, és nem utolsó sorban a gyermekeink, unokáink generációjának élelmezési biztonsága!

6. Utószó helyett – következtetések és teendők

Az emberi társadalmak legfontosabb és legszámosabb – egyben közösségeik megtartásában legnagyobb szerepet játszó – értékei, természeti környezete és kultúrája nem piaci kategóriába tartoznak, mégis mint hogyha ezeken a megtartó értékeken egyre inkább átgázolni látszanának a spekuláns tőkeérdekek.

Ferenc pápától⁴⁶ Kortenig⁴⁷ sokakkal egyetértve magam is azt vallom, hogy ha a tőkeérdekek illetve a természet valamint az emberi közösségek értékei és érdekei küzdelmében az utóbbiak alul maradnak, az az emberi civilizáció végét jelentheti. Ennek különösen akkor nagy az esélye, ha az állam, amelyet a közösségek éppen azért hoztak létre és tartanak fenn közpénzekből, hogy megvédje ezeket az értékeket, és kordában tartsa a spekuláns tőke mohó zsákmányszerző mozgását, nos ha ez az állam, a közösségek állama átáll a tőke oldalára.

A fentiekben bemutatott tények és elemzés alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy éppen ennek, egy feudális, hűbéri birtokadományozó, korrupt rendszer kiépítésének és megszilárdításának, valamint az állam tulajdonában lévő, közös nemzeti földvagyonunk dobra verésével megvalósuló, intézményesített magánvagyon-gyarápítási, **zsákmányszerzési** folyamatnak vagyunk szemtanúi és elszenvedői. Ez is része és egyik állomása annak a gyorsuló és ma megállíthatatlannak tűnő

új-gyarmatosítási folyamatnak, amelynek törvényszerű és előrelátható végső következménye a vidéki térségek kiürülése, a helyi közösségek felbomlása, a nagyvárosok környéki nyomornegyedek kialakulása, a természeti erőforrások és a termőföld pár tucat oligarcha és azok gazdasági társaságai – újmagyarul „*integrátor*”, vagy még újabb magyarul „*nemzeti regionális multi*”⁴⁸ – kezébe kerülése lesz. Ezt a mezőgazdaságban bérmunkán és néhány növény monokultúrás, iparszerű tömegtermelésén alapuló tőkés birtokrendszer, azaz a **dél-amerikai modell** létrejötte kíséri. A vidék ezen az úton végül e nagy tőkeérdekeltségek gazdasági expanziójának alapanyag-termelő „hátsó udvarává”, a „*Csák Máték földjévé*” válik, ami azután a város sorsát is megpecsételi. Az ennek nyomán kibontakozó társadalmi és környezeti katasztrófa teljes összeomlással fenyeget, és éppen Dél-Amerika példáján látjuk, hogy milyen nehéz ebből a mélységből újra felkapaszkodni. Téved az, aki azt hiszi, hogy ez a helyzet karhatalmi, belügyi eszközökkel kezelhető lesz.⁴⁹ Idáig nem lenne szabad eljutnunk.

A hazai tradícióinknak és az európai – kis/közepes családi gazdaságokra és azok összefogására, szövetkezésére alapuló, a helyi gazdaságot és társadalmat erősítő, a város-vidék kapcsolatokat újraépítő – agrár- és vidékmodellnek megfelelő fejlődés lehet a záloga megmaradásunknak. Egyedül ez képes vidéki közösségeinket és a földhöz („ager”-hez) kötődő kultúránkat, tradicionális agrikultúránkat és természeti értékeinket megőrizni, gyarapítani, egyúttal vidéken munkát, megélhetést és tisztességet jövedelmet biztosítani, továbbá az egyre inkább nemzetbiztonsági jelentőségűvé váló élelmezési, élelmiszer- és környezetbiztonságot az egész társadalom számára

garantálni. Ehhez **több lépés megtételére van szükség.**

Közvetlen teendőként mindazon esetekben, ahol a törvények betűjétől vagy szellemétől vélhetően eltér a jogalkalmazó, pereket kell(ene) indítani, hogy a jogsértéseket bíróságok mondhassák ki. (Ezt egy ember maga, véges élethosszal és energiával nem tudja elvégezni, amivel a kormányzat előre számol is.) Vagyonsodási vizsgálatokra van továbbá szükség annak kiderítésére, hogy a több százmilliós vásárlások fedezete honnan származik. Ezt – ha „*családi összefogásra*” történik (az általában gúnyos mosollyal kísért) hivatkozás – a családra is ki kell terjeszteni.

Meg kell állítanunk a közjő szolgáltatára rendelt, állami tulajdonban lévő, közös nemzeti földvagyonunk kiárusítását.⁵⁰ Ezt egy akarattnyilvánító népszavazás is kikényszerítheti. Ha azonban ez mégsem sikerülne, úgy haladéktalanul **vissza kell szerezniük a közösségek államát**, vissza kell helyezni erkölcsi talapzatára, és ismét a közjő szolgálatába kell állítanunk, majd a politikai rendszerváltást követően:

- az állami vagyonról szóló törvény módosításával az állam tulajdonában lévő termőföldet a forgalomképtelen kincstári vagyonelemekhez kell sorolni;
- üzemszabályozási törvényt kell alkotni, és az európai gyakorlatnak megfelelően ebben kell szabályozni a mezőgazdasági üzem jellemzőit, működtetésének feltételeit és az összeszámitási szabály bevezetése alapján egy családhoz/érdekeltséghez tartozó birtokszámot (1 db) és annak ágazattól függő maximális méretét;
- az üzemszabályozási törvényben előírt maximális birtokméret-korlátoknak való megfeleléshez 3 év türelmi időt kell biztosítani, és azt az egy család

⁴⁶ **Ferenc pápa** „Laudato si!” kezdetű enciklikája továbbá bolíviai beszéde a Népi Mozgalmak Világtalálkozóján:

<http://www.magyarurir.hu/hirek/laudato-si-az-enciklika-ismertetese>

<http://www.teremtesvedelem.hu/content/cikk/ferenc-papa-beszede-nepi-mozgalmak-vilag-talalkozojan>

⁴⁷ **David C. Korten** korszakhatárt jelző, egyben korszakalkotó műve:

http://bookline.hu/product/home.action?_v=David_C_Korten_Tokes_tarsasagok_vilaguralma&id=51156&type=22

⁴⁸ „**Nemzeti regionális multik**”: http://www.galamus.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=193164

⁴⁹ „**Majd a Pintér elintézi**”: <http://24.hu/belfold/2014/12/15/angyan-maffiacsaladok-delegaljak-a-kormanytagokat/>

⁵⁰ **Ennek lehetőségét** a Mezőhegyesen lefolytatott árverések eredményeinek – e kézirat lezárását követő – megsemmisítése világosan megmutatta http://hvg.hu/itthon/20160229_mezohegyesi_foldek_Menesbirtok_Zrt http://hvg.hu/gazdasag/20160307_kartalanitast_igernek_a_mezohegyesi_gazdagnak?s=hk

megélhetését biztosító átlagos európai birtokméret felett – a lakhely és a birtok közti távolság szerint is differenciált – területnagyságtól függő sávós, progresszív földadóval is ösztönözni kell;

- a családi gazdasági modell versenyképességét növelő szövetkezeti formákról, azok működéséről és támogatásuk módozatairól törvényt kell alkotni;
- a földalapok és egyéb feltételek megteremtésével el kell indítani a Nemzeti Vidékstratégia által előírt „*demográfiai földprogramot*” illetve a „*szociális földprogramot*”;
- a közösségi földalapok gyarapítása érdekében az államnak elővásárlási joggal élve a földpiac aktív szereplőjeként

fel kell vásárolnia – az üzemszabályozás és a progresszív földadó hatására várhatóan megnövekvő – eladásra felkínált földkiszármazékokat, amelyeket a valóban helyben élő, gazdálkodó családoknak, a „*demográfiai földprogram*” valamint a „*szociális földprogram*” keretében pedig a fiataloknak és az önkormányzatoknak kell kedvező feltételekkel, tartós bérbe adnia;

- az európai szinten kezdeményezni kell a termőföld kivételét a tőke-javak közül és az élelmiszer önrendelkezés közösségi szintű elfogadását; végezetül
- minden olyan törekvést segítenie kell, amely közös értékeink védelmét és gyarapítását, az ezeket megtartó közösségek,

a helyi gazdaság és társadalom erősítését tűzi célul, és ezzel egyfajta missziós, jövőnket alapozó feladatot lát el a spekuláns tőke által globalizált világban.

Ezek a lépések és a helyi közösségek megerősítése és kapcsolataik építése a végveszélybe került és apátiába süllyedt agrártársadalmat is segítheti abban, hogy saját – ám az egész társadalmat szolgáló – ételkei és érdekei védelmében bátran lépjen fel, és forduljon szembe a mindenén átgázoló tőkeérdekekkel. Bárcsak a saját állama is segítségére lenne ebben!

Gödöllő, 2015. december 20.

Ángyán József

Országvesztés törvényesített földrablással

Beszámoló a földfórumokról

A Magyar Népfőiskolai Társaság (MNT) 2015 tavaszán ismerkedett meg A magyar föld sorsa c. könyv szerzőivel és felajánlották, hogy a könyv bemutatását szolgáló fórumokat szerveznek. A szerzők és a kiadó megbeszélést folytattak az MNT irodájában és megállapodtak, hogy az első könyv bemutató Budapesten legyen indításként. Ez sikeres volt, s elhatározták, hogy országosan földfórumokat szerveznek ezekre 2015 október-november hónapban került sor.

Az MNT feltérképezte, hogy az ország egészét figyelembe véve, mely városokban lenne indokolt fórumot szervezni, s ezt összeegyeztette az országos szervezeti hálózat azon pontjaival, ahol készség volt a téma felvállalására. Mivel nem klasszikus népfőiskolai ismeretközlésről volt szó, a tagszervezetek érzeték, hogy neuralgikus témáról van szó, s az országban uralkodó politikai félelem határozta meg a hozzáállást az erőltetés nem lett volna helyes. Ugyanakkor az MNT vezetése világossá tette, hogy a földkérdés terén oly mértékű a tájékozatlanság, ugyanakkor olyan súlyos nemzeti sorskérdésről van szó, ami nem párt ügy, s népfőiskolának, amely hagyományosan a vidék népességét szolgálja ezt fel kell vállalnia. Az egyeztetéseket követően alakult ki a 6 helyszín: Tapolca, Kishantos, Berettyóújfalú, Szolnok, Zalaegerszeg, Salgótarján. Az időütemezést követően megszerveződött a felkészítő műhely.

Felkészítő műhely, Kővágóörs

Fontosnak tartotta a szervező, hogy a munkában résztvevők közvetlenül megismerkedjenek a témával és a szerzőkkel, tiszteletpéldányt kapjanak a két könyvből (A magyar föld sorsa és az időközben megjelent Tanka Endre könyv Országvesztés törvényesített földrablással.) A szervező főlvállalta, hogy az Agroinform kiadótól átvesz könyveket a fórumokon történő árusításra. A kétnapos műhelyre Kővágóörsön a Káli-medence Népfőiskolán került sor, ahol valamennyi szerző – Ángyán József, Tanka Endre, Andrásfalvy Bertalan, Márai Géza, Molnár Géza – meghívást kapott. Minden szerző részletesen bemutatta a témáját és sor került a megvitatásra is. Az est egy nyilvános helyi fórummal zárult, ahol a község és a környék érdeklődői vettek részt. A műhely fontos részét képezte, a szervezési és pénzügyi teendők megvitatása, továbbá külön gondot kellett fordítani a politikailag kényes téma helybeli kezelésére és a módszerek megvitatására. A szervezők

az instrukcióikban arra helyezték a hangsúlyt, hogy súlyos nemzeti sorskérdésről van szó, a szerzők tudományos szakemberek, akik a tényekre építenek, s olyan komplex összefüggésrendszerrel van szó, amelyben nehéz eligazodni és az átlag emberek nagyon tájékozatlanok.

Tapolca, az első fórum

Túlélésünk létfeltétele a földünk, az édesvízkészletünk és a helyi energiaforrásaink közösségi használatban, illetve tulajdonban maradása. Földviszonyaink múltjáról, és jelenéről, a jövőnek szólóan folyt nyilvános beszélgetés a témában megjelent kötetek szerzőivel Tapolcán a Tamási Áron Művelődési Központban. A vendégeket Rig Lajos országgyűlési képviselő üdvözölte. A fórumon elnöklő Szigeti Tóth János Bibó István demokrácia fogalmát idézte. Tanka Endre jogász a földügy mai aktualitásait foglalta össze, hirdelve, hogy még meg lehet fordítani a végzetes folyamatokat. Márai Géza egye-